פרשת תשא – ראשון

(יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

יא וּמַלֵּיל יְיָ, עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יב) כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃

יב אֲרֵי תְקַבֵּיל יָת חֻשְׁבַּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְמִנְיָנֵיהוֹן, וְיִתְּנוּן גְּבַר פֻּרְקַן נַפְשֵׁיהּ קֳדָם יְיָ, כַּד תִּמְנֵי יָתְהוֹן; וְלָא יְהֵי בְהוֹן מוֹתָא, כַּד תִּמְנֵי יָתְהוֹן.

רש״י ◂ כִּי תִשָּׂא: לְשׁוֹן קַבָּלָה כְּתַרְגּוּמוֹ כְּשֶׁתַּחְפֹּץ לְקַבֵּל סְכוּם מִנְיָנָם לָדַעַת כַּמָּה הֵם אַל תִּמְנֵם לַגֻּלְגֹּלֶת אֶלָּא יִתְּנוּ כָּל אֶחָד מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְתִמְנֶה אֶת הַשְּׁקָלִים וְתֵדַע מִנְיָנָם: וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף: שֶׁהַמִּנְיָן שׁוֹלֵט בּוֹ עַיִן הָרָע וְהַדֶּבֶר בָּא עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּימֵי דָוִד:

(יג) זֶה | יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה׃

יג דֵּין יִתְּנוּן, כָּל דְּעָבַר עַל מִנְיָנַיָּא פַּלְגוּת סִלְעָא, בְּסִלְעֵי קֻדְשָׁא: עַסְרִין מָעִין, סִלְעָא פַּלְגוּת סִלְעָא, אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ.

רש״י ◂ זֶה יִתְּנוּ: הֶרְאָה לוֹ כְּמִין מַטְבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ וּמִשְׁקָלָהּ מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְאָמַר לוֹ כָּזֶה יִתְּנוּ: הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים: דֶּרֶךְ הַמּוֹנִין מַעֲבִירִין אֶת הַנִּמְנִין זֶה אַחַר זֶה וְכֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט וְכֵן תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה: מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: בְּמִשְׁקַל הַשֶּׁקֶל שֶׁקָּצַבְתִּי לְךָ לִשְׁקֹל בּוֹ שִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ כְּגוֹן שְׁקָלִים הָאֲמוּרִין בְּפָרָשַׁת עֲרָכִין וּשְׂדֵה אֲחֻזָּה: עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל: עַכְשָׁיו. פֵּרֵשׁ לְךָ כַּמָּה הוּא: גֵּרָה: לְשׁוֹן מָעָה וְכֵן בִּשְׁמוּאֵל יָבֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר לָחֶם: עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל: שֶׁהַשֶּׁקֶל הַשָּׁלֵם ד׳ זוּזִים וְהַזּוּז מִתְּחִלָּתוֹ חָמֵשׁ מָעוֹת אֶלָּא בָּאוּ וְהוֹסִיפוּ עָלָיו שְׁתוּת וְהֶעֱלוּהוּ לְשֵׁשׁ מָעָה כֶּסֶף וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הַזֶּה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ יִתְּנוּ תְּרוּמָה לַה׳:

(יד) כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃

יד כֹּל, דְּעָבַר עַל מִנְיָנַיָּא, מִבַּר עַסְרִין שְׁנִין, וּלְעֵילָּא יִתֵּין, אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ.

רש״י ◂ מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה: לִמֶּדְךָ כָּאן שֶׁאֵין פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים יוֹצֵא לַצָּבָא וְנִמְנֶה בִּכְלַל אֲנָשִׁים:

(טו) הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית הַשָּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃

טו דְּעַתִּיר לָא יַסְגֵּי, וּדְמִסְכֵּין לָא יַזְעֵר, מִפַּלְגוּת, סִלְעָא לְמִתַּן יָת אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ, לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן.

רש״י ◂ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם: שֶׁלֹּא תִנָּגְפוּ עַל יְדֵי מִנְיָן. ד״א לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם לְפִי שֶׁרָמַז לָהֶם כָּאן ג׳ תְּרוּמוֹת שֶׁנִּכְתַּב כָּאן תְּרוּמַת ה׳ ג׳ פְּעָמִים אַחַת תְּרוּמַת אֲדָנִים שֶׁמָּנָאן כְּשֶׁהִתְחִילוּ בִּנְדָבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנָּתְנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְעָלָה לִמְאַת הַכִּכָּר שֶׁנֶּאֱמַר וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וּמֵהֶם נַעֲשׂוּ הָאֲדָנִים שֶׁנֶּאֱ׳ וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף וְגוֹ׳. וְהַשֵּׁנִית אַף הִיא ע״י מִנְיָן שֶׁמָּנָאן מִשֶּׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן הוּא הַמִּנְיָן הָאָמוּר בִּתְחִלַּת חוּמַשׁ הַפְּקוּדִים בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְנָתְנוּ כָּל אֶחָד מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְהֵן לִקְנוֹת מֵהֶן קָרְבְּנוֹת צִבּוּר שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה וְהוּשְׁווּ בָהֶם עֲנִיִּים וַעֲשִׁירִים וְעַל אוֹתָהּ תְּרוּמָה נֶאֱמַר לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם שֶׁהַקָּרְבָּנוֹת לְכַפָּרָה הֵם בָּאִים. וְהַשְּׁלִישִׁית הִיא תְּרוּמַת הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כָּל מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת וְלֹא הָיְתָה יַד כֻּלָּם שָׁוָה בָּהּ אֶלָּא אִישׁ אִישׁ מַה שֶּׁנְּדָבוֹ לִבּוֹ:

(טז) וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃

טז וְתִסַּב יָת כְּסַף כִּפּוּרַיָּא, מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְתִתֵּין יָתֵיהּ, עַל פָּלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא; וִיהֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֻכְרָנָא קֳדָם יְיָ, לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן.

רש״י ◂ וְנָתַתָּ אוֹתוֹ עַל עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: לָמַדְתָּ שֶׁנִּצְטַוּוּ לִמְנוֹתָם בִּתְחִלַּת נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנַס בָּהֶם מַגֵּפָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּגֹּף ה׳ אֶת הָעָם מָשָׁל לְצֹאן הַחֲבִיבָה עַל בְּעָלֶיהָ שֶׁנָּפַל בָּהּ דֶּבֶר וּמִשֶּׁפָּסַק אָמַר לוֹ לָרוֹעֶה בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ מְנֵה אֶת צֹאנִי וְדַע כַּמָּה נוֹתְרוּ בָהֶם לְהוֹדִיעַ שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו וְא״א לוֹמַר שֶׁהַמִּנְיָן הַזֶּה הוּא הָאָמוּר בְּחוּמַשׁ הַפְּקוּדִים שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בּוֹ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְהַמִּשְׁכָּן הוּקַם בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים וְגוֹ׳ וּמֵהַמִּנְיָן הַזֶּה נַעֲשׂוּ הָאֲדָנִים מִשְּׁקָלִים שֶׁלּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת וְגוֹ׳. הָא לָמַדְתָּ שֶׁשְּׁתַּיִם הָיוּ אַחַת בִּתְחִלַּת נִדְבָתָן אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְאַחַת בְּשָׁנָה שְׁנִיָּה בְּאִיָּר מִשֶּׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. וְא״ת וְכִי אֶפְשָׁר שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם הָיוּ יִשְׂרָאֵל שָׁוִים ו׳ מֵאוֹת אֶלֶף וג׳ אֲלָפִים וְה׳ מֵאוֹת וְגוֹ׳ שֶׁהֲרֵי בְּכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה נֶאֱמַר כֵּן וּבְחוּמַשׁ הַפְּקוּדִים אַף בּוֹ נֶאֱמַר כֵּן וַיִּהְיוּ כָּל הַפְּקוּדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וַהֲלֹא בִּשְׁתֵּי שָׁנִים הָיוּ וְא״א שֶׁהָיוּ בִּשְׁעַת מִנְיָן הָרִאשׁוֹן בְּנֵי י״ט שָׁנָה שֶׁנִּמְנוּ וּבַשְּׁנִיָּה נַעֲשׂוּ בְּנֵי כ׳. תְּשׁוּבָה לַדָּבָר אֵצֶל שְׁנוֹת הָאֲנָשִׁים בְּשָׁנָה אַחַת נִמְנוּ אֲבָל לְמִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיוּ שְׁתֵּי שָׁנִים לְפִי שֶׁלִּיצִיאַת מִצְרַיִם מוֹנִין מִנִּיסָן כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמַס׳ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִבְנָה הַמִּשְׁכָּן בָּרִאשׁוֹנָה וְהוּקַם בַּשְּׁנִיָּה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה שָׁנָה בְּאֶחָד בְּנִיסָן אֲבָל שְׁנוֹת הָאֲנָשִׁים מְנוּיִין לְמִנְיַן שְׁנוֹת עוֹלָם הַמַּתְחִילִין מִתִּשְׁרֵי נִמְצְאוּ שְׁנֵי הַמִּנְיָנִים בְּשָׁנָה אַחַת הַמִּנְיָן הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּתִשְׁרֵי לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּתְרַצָּה הַמָּקוֹם לְיִשְׂרָאֵל לִסְלֹחַ לָהֶם וְנִצְטַוּוּ עַל הַמִּשְׁכָּן וְהַשֵּׁנִי בְּאֶחָד בְּאִיָּר: עַל עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: הֵן אֲדָנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בוֹ:

(יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

יז וּמַלֵּיל יְיָ, עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יח) וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃

יח וְתַעֲבֵיד כִּיּוֹרָא דִנְחָשָׁא, וּבְסִיסֵיהּ דִּנְחָשָׁא לְקִדּוּשׁ; וְתִתֵּין יָתֵיהּ, בֵּין מַשְׁכַּן זִמְנָא וּבֵין מַדְבְּחָא, וְתִתֵּין תַּמָּן, מַיָּא.

רש״י ◂ כִּיּוֹר: כְּמִין דּוּד גְּדוֹלָה וְלָהּ דַּדִּים הַמְרִיקִים בְּפִיהֶם מַיִם: וְכַנּוֹ: כְּתַרְגּוּמוֹ בְּסִיסֵיהּ מוֹשָׁב מְתֻקָּן לַכִּיּוֹר: לְרָחְצָה: מוּסָב עַל הַכִּיּוֹר. וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ: מִזְבַּח הָעוֹלָה שֶׁכָּתוּב בּוֹ שֶׁהוּא לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה הַכִּיּוֹר מָשׁוּךְ קִמְעָא וְעוֹמֵד כְּנֶגֶד אֲוִיר שֶׁבֵּין הַמִּזְבֵּחַ וְהַמִּשְׁכָּן וְאֵינוֹ מַפְסִיק כְּלָל בֵּנְתַיִם מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת מִזְבַּח הָעוֹלָה שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד כְּלוֹמַר מִזְבֵּחַ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵין כִּיּוֹר לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד הָא כֵּיצַד מָשׁוּךְ קִמְעָא כְּלַפֵּי הַדָּרוֹם כָּךְ שְׁנוּיָה בִּזְבָחִים:

(יט) וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃

יט וִיקַדְּשׁוּן אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי, מִנֵּיהּ, יָת יְדֵיהוֹן, וְיָת רַגְלֵיהוֹן.

רש״י ◂ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: בְּבַת אַחַת הָיָה מְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וְכָךְ שָׁנִינוּ בִּזְבָחִים כֵּיצַד קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם מַנִּיחַ יָדוֹ הַיְמָנִית עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ הַיְמָנִית וְיָדוֹ הַשְּׂמָאלִית עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית וּמְקַדְּשָׁן:

(כ) בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃

כ בְּמֵיעַלְהוֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא, יְקַדְּשׁוּן מַיָּא וְלָא יְמוּתוּן; אוֹ בְּמִקְרַבְהוֹן לְמַדְבְּחָא לְשַׁמָּשָׁא, לְאַסָּקָא קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ.

רש״י ◂ בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד: לְהַקְטִיר שַׁחֲרִית וּבֵין הָעַרְבַּיִם קְטֹרֶת אוֹ לְהַזּוֹת מִדַּם פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים: וְלֹא יָמֻתוּ: הָא אִם לֹא יִרְחֲצוּ יָמוּתוּ שֶׁבַּתּוֹרָה נֶאֶמְרוּ כְּלָלוֹת וּמִכְּלַל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן: אֶל הַמִּזְבֵּחַ: הַחִיצוֹן שֶׁאֵין כָּאן בִּיאַת אֹהֶל מוֹעֵד אֶלָּא בֶּחָצֵר:

(כא) וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃

כא וִיקַדְּשׁוּן יְדֵיהוֹן וְרַגְלֵיהוֹן, וְלָא יְמוּתוּן; וּתְהֵי לְהוֹן קְיָם עָלַם לֵיהּ וְלִבְנוֹהִי, לְדָרֵיהוֹן.

רש״י ◂ וְלֹא יָמֻתוּ: לְחַיֵּב מִיתָה עַל הַמְשַׁמֵּשׁ בַּמִּזְבֵּחַ וְאֵינוֹ רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם שֶׁמִּמִּיתָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא שָׁמַעְנוּ אֶלָּא עַל הַנִּכְנָס לַהֵיכָל:

(כב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

כב וּמַלֵּיל יְיָ, עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כג) וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְּמָן־בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וּקְנֵה־בֹשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃

כג וְאַתְּ סַב לָךְ, בֻּסְמִין רֵישָׁא, מֵירָא דָכְיָא מַתְקַל חֲמֵשׁ מְאָה, וְקִנְּמָן בְּשַׂם פַּלְגוּתֵיהּ מַתְקַל מָאתַן וְחַמְשִׁין; וּקְנֵי בֻּסְמָא, מַתְקַל מָאתַן וְחַמְשִׁין.

רש״י ◂ בְּשָׂמִים רֹאשׁ: חֲשׁוּבִים: וְקִנְּמָן בֶּשֶׂם: לְפִי שֶׁהַקִּנָּמוֹן קְלִפַּת עֵץ הוּא יֵשׁ שֶׁהוּא טוֹב וְיֵשׁ בּוֹ רֵיחַ טוֹב וָטַעַם וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּעֵץ לְכָךְ הֻצְרַךְ לוֹמַר קִנְּמָן בֶּשֶׂם מִן הַטּוֹב: מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם: מַחֲצִית הֲבָאָתוֹ תְּהֵא חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם נִמְצָא כֻּלּוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת כְּמוֹ שִׁעוּר מָר דְּרוֹר א״כ לָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ חֶצְאִין גְּזֵרַת הַכָּתוּב הִיא לַהֲבִיאוֹ לַחֲצָאִין לְהַרְבּוֹת בּוֹ ב׳ הַכְרָעוֹת שֶׁאֵין שׁוֹקְלִין עַיִן בְּעַיִן וְכָךְ שְׁנוּיָה בִּכְרִיתוֹת: וּקְנֵה בֹשֶׂם: קָנֶה שֶׁל בֹּשֶׂם לְפִי שֶׁיֵּשׁ קָנִים שֶׁאֵינָן שֶׁל בֹּשֶׂם הֻצְרַךְ לוֹמַר בֹּשֶׂם: חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם: סַךְ מִשְׁקַל כֻּלּוֹ:

(כד) וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת הִין׃

כד וּקְצִיעֲתָא, מַתְקַל חֲמֵשׁ מְאָה בְּסִלְעֵי קֻדְשָׁא; וּמְשַׁח זֵיתָא, מְלֵי הִינָא.

רש״י ◂ וְקִדָּה: שֵׁם שׁוֹרֶשׁ עֵשֶׂב וּבִלְשׁוֹן חֲכָמִים קְצִיעָה: הִין: י״ב לֻגִּין וְנֶחְלְקוּ בּוֹ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל ר׳ מֵאִיר אוֹמֵר בּוֹ שָׁלְקוּ אֶת הָעִקָּרִין אָמַר לוֹ ר״י וַהֲלֹא לָסוּךְ אֶת הָעִקָּרִין אֵינוֹ סָפֵק אֶלָּא שְׁרָאוּם בַּמַּיִם שֶׁלֹּא יִבְלְעוּ אֶת הַשֶּׁמֶן וְאַחַ״כ הֵצִיף עֲלֵיהֶם הַשֶּׁמֶן עַד שֶׁקָּלַט הָרֵיחַ וְקִפְּחוֹ לַשֶּׁמֶן שֶׁעַל הָעִקָּרִין:

(כה) וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃

כה וְתַעֲבֵיד יָתֵיהּ, מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא בֻּסַם מְבֻסַּם, עוֹבַד בֻּסְמָנוּ; מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא, יְהֵי.

רש״י ◂ רֹקַח מִרְקַחַת: רוֹקַח שֵׁם דָּבָר הוּא וְהַטַּעַם מוֹכִיחַ שֶׁהוּא לְמַעְלָה וַהֲרֵי הוּא כְּמוֹ רֶקַע רֶגַע וְאֵינוֹ כְּמוֹ רוֹגַע הַיָּם וּכְמוֹ רוֹקַע הָאָרֶץ שֶׁהַטַּעַם לְמַטָּה וְכָל דָּבָר הַמְעוֹרָב בַּחֲבֵרוֹ עַד שֶׁזֶּה קוֹפֵחַ מִזֶּה אוֹ רֵיחַ אוֹ טַעַם קָרוּי מִרְקַחַת: רֹקַח מִרְקַחַת: רֹקַח הֶעָשׂוּי ע״י אוּמָנוּת וְתַעֲרוּבוֹת: מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ: שֵׁם הָאוּמָן בַּדָּבָר:

(כו) וּמָשַׁחְתָּ בוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת׃

כו וּתְרַבֵּי בֵיהּ, יָת מַשְׁכַּן זִמְנָא, וְיָת, אֲרוֹנָא דְסָהֲדוּתָא.

רש״י ◂ וּמָשַׁחְתָּ בוֹ: כָּל הַמְּשִׁיחוֹת כְּמִין כ״ף יְוָנִית חוּץ מִשֶּׁל מְלָכִים שֶׁהֵן כְּמִין נֵזֶר:

(כז) וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃

כז וְיָת פָּתוּרָא, וְיָת כָּל מָנוֹהִי, וְיָת מְנָרְתָא, וְיָת מָנַהָא; וְיָת, מַדְבְּחָא דִקְטֹרֶת בֻּסְמַיָּא.

(כח) וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃

כח וְיָת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא, וְיָת כָּל מָנוֹהִי; וְיָת כִּיּוֹרָא, וְיָת בְּסִיסֵיהּ.

(כט) וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃

כט וּתְקַדֵּישׁ יָתְהוֹן, וִיהוֹן קֹדֶשׁ קֻדְשִׁין; כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן, יִתְקַדַּשׁ.

רש״י ◂ וְקִדַּשְׁתָּ אוֹתָם: מְשִׁיחָה זוֹ מְקַדַּשְׁתָּם לִהְיוֹת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים וּמָה הִיא קְדֻשָּׁתָם כָּל הַנֹּגֵעַ וְגוֹ׳ כָּל הָרָאוּי לִכְלֵי שָׁרֵת מִשֶּׁנִּכְנָס לְתוֹכוֹ קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף לְהִפָּסֵל בְּיוֹצֵא וּבְלִינָה וּטְבוּל יוֹם וְאֵינוֹ נִפְדֶּה לָצֵאת לְחֻלִּין אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהֶם אֵין מְקַדְּשָׁן וּשְׁנוּיָה הִיא מִשְׁנָה שְׁלֵמָה אֵצֶל מִזְבֵּחַ מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱ׳ כָּל הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵּין רָאוּי בֵּין שֶׁאֵינוֹ רָאוּי ת״ל כְּבָשִׂים מַה כְּבָשִׂים רְאוּיִים אַף כָּל רְאוּיִים. כָּל מְשִׁיחַת מִשְׁכָּן וְכֹהֲנִים וּמְלָכִים מְתֻרְגָּם לְשׁוֹן רִבּוּי לְפִי שֶׁאֵין צוֹרֶךְ מְשִׁיחָתָן אֶלָּא לִגְדֻלָּה כִּי כֵן יְסַד הַמֶּלֶךְ שֶׁזֶּה חִנּוּךְ גְּדֻלָּתָן וּשְׁאָר מְשִׁיחוֹת כְּמוֹ רְקִיקִין מְשׁוּחִין וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ ל׳ אֲרָמִית בָּהֶן כל׳ עִבְרִית:

(ל) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּמְשָׁח וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי׃

ל וְיָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי, תְּרַבֵּי; וּתְקַדֵּישׁ יָתְהוֹן, לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמָי.

(לא) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם׃

לא וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תְּמַלֵּיל לְמֵימַר: מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא יְהֵי דֵין, קֳדָמַי לְדָרֵיכוֹן.

רש״י ◂ לְדֹרוֹתֵיכֶם: מִכָּאן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ לוֹמַר שֶׁכֻּלּוֹ קַיָּם לֶעָתִיד לָבֹא: זֶה: בְּגִימַטְרִיָּא תְּרֵיסַר לֻגִּין הֲווּ:

(לב) עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃

לב עַל בִּסְרָא דַאֲנָשָׁא, לָא יִתְּסַךְ, וּבִדְמוּתֵיהּ, לָא תַעְבְּדוּן כְּוָתֵיהּ; קֻדְשָׁא הוּא, קֻדְשָׁא יְהֵי לְכוֹן.

רש״י ◂ לֹא יִיסָךְ: בִּשְׁנֵי יוּדִי״ן ל׳ יִפְעַל כְּמוֹ לְמַעַן יִיטַב לָךְ: עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ: מִן הַשֶּׁמֶן הַזֶּה עַצְמוֹ: וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ: בִּסְכוּם סַמְמָנָיו לֹא תַעֲשׂוּ אַחֵר כָּמֹהוּ בְּמִשְׁקַל סַמְמָנִין הַלָּלוּ לְפִי מִדַּת הַהִין שֶׁמֶן אֲבָל אִם פָּחַת אוֹ רִבָּה סַמְמָנִין לְפִי מִדַּת הַהִין שֶׁמֶן מֻתָּר וְאַף הֶעָשׂוּי בְּמַתְכֻּנְתּוֹ שֶׁל זֶה אֵין הַסָּךְ מִמֶּנּוּ חַיָּב אֶלָּא הָרוֹקְחוֹ: וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ: לְשׁוֹן חֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ מַתְכֹּנֶת הַלְּבֵנִים וְכֵן בְּמַתְכֻּנְתָּהּ שֶׁל קְטֹרֶת:

(לג) אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃

לג גְּבַר דִּיבַסֵּים דִּכְוָתֵיהּ, וְדִיִתֵּין מִנֵּיהּ עַל חִילּוֹנַי וְיִשְׁתֵּיצֵי, מֵעַמֵּיהּ.

רש״י ◂ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ: מֵאוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה: עַל זָר: שֶׁאֵינוֹ צוֹרֶךְ כְּהוּנָּה וּמַלְכוּת:

(לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף | וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃

לד וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה סַב לָךְ בֻּסְמִין, נְטוֹפָא וְטוּפְרָא וְחֶלְבְּנִיתָא, בֻּסְמִין, וּלְבוֹנְתָא דָכִיתָא: מַתְקַל בְּמַתְקַל, יְהֵי.

רש״י ◂ נָטָף: הוּא צֳרִי וְעַל שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף קָרוּי נָטָף וּבלע״ז גומ״א (גוממיא) וְהַצֳּרִי קוֹרִין לוֹ טרי״אקה (טהריאק): וּשְׁחֵלֶת: שׁוֹרֶשׁ בֹּשֶׂם חָלָק וּמַצְהִיר כְּצִפֹּרֶן וּבִלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה קָרוּי צִפֹּרֶן וְזֶהוּ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס וְטוּפְרָא: וְחֶלְבְּנָה: בֹּשֶׂם שֶׁרֵיחוֹ רַע וְקוֹרִין לוֹ גלב״נא וּמְנָאָהּ הַכָּתוּב בֵּין סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת לְלַמְּדֵנוּ שֶׁלֹּא יֵקַל בְּעֵינֵינוּ לְצָרֵף עִמָּנוּ בַּאֲגֻדַּת תַּעֲנִיּוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ נִמְנִין עִמָּנוּ: סַמִּים: אֲחֵרִים: וּלְבֹנָה זַכָּה: מִכָּאן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ י״א סַמְמָנִין נֶאֶמְרוּ לוֹ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי מִעוּט סַמִּים שְׁנַיִם נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה ג׳ הֲרֵי ה׳. סַמִּים לְרַבּוֹת עוֹד כְּמוֹ אֵלּוּ הֲרֵי עֶשֶׂר. וּלְבֹנָה הֲרֵי י״א וְלָאו הֵן הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן הַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם הֲרֵי ח׳ שֶׁהַשִּׁבֹּלֶת וְנֵרְדְּ אֶחָד שֶׁהַנֵּרְדְּ דּוֹמֶה לְשִׁבֹּלֶת. הַקֹּשְׁט וְהַקִּלּוּפָה וְהַקִּנָּמוֹן הֲרֵי י״א. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה אֵינוֹ נִקְטָר אֶלָּא בּוֹ שָׁפִין אֶת הַצִּפֹּרֶן לְלַבְּנָהּ שֶׁתְּהֵא נָאָה: בַּד בְּבַד יִהְיֶה: אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַנִּזְכָּרִים כָּאן יִהְיוּ שָׁוִין מִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל כְּמִשְׁקָלוֹ שֶׁל זֶה כָּךְ מִשְׁקָלוֹ שֶׁל זֶה וְכֵן שָׁנִינוּ הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה וְל׳ בַּד נִרְאֶה בְּעֵינַי שֶׁהוּא ל׳ יָחִיד אֶחָד בְּאֶחָד יִהְיֶה. זֶה כָּמוֹ זֶה:

(לה) וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃

לה וְתַעֲבֵיד יָתַהּ קְטֹרֶת בֻּסְמִין, בֻּסַם עוֹבַד בֻּסְמָנוּ, מְעָרַב, דְּכֵי לְקֻדְשָׁא.

רש״י ◂ מְמֻלָּח: כְּתַרְגּוּמוֹ מְעוֹרָב שֶׁיְּעָרֵב שְׁחִיקָתָן יָפֶה יָפֶה זֶה עִם זֶה וְאוֹמֵר אֲנִי שֶׁדּוֹמֶה לוֹ וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים. מַלָּחַיִךְ וְחוֹבְלָיִךְ עַל שֵׁם שֶׁמְּהַפְּכִין אֶת הַמַּיִם בַּמְּשׁוֹטוֹת כְּשֶׁמַּנְהִיגִים אֶת הַסְּפִינָה כְּאָדָם הַמְהַפֵּךְ בְּכַף בֵּיצִים טְרוּפוֹת לְעָרְבָן עִם הַמַּיִם וְכָל דָּבָר שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְעָרֵב יָפֶה יָפֶה מְהַפְּכוֹ בְּאֶצְבַּע אוֹ בְּבַזָּךְ: מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: מְמֻלָּח יִהְיֶה וְטָהוֹר יִהְיֶה וְקֹדֶשׁ יִהְיֶה:

(לו) וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃

לו וְתִשְׁחוֹק מִנַּהּ, וְתַדִּיק, וְתִתֵּין מִנַּהּ קֳדָם סָהֲדוּתָא בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא, דַּאֲזַמֵּין מֵימְרִי לָךְ תַּמָּן; קֹדֶשׁ קֻדְשִׁין, תְּהֵי לְכוֹן.

רש״י ◂ וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה וְגוֹ׳: הִיא קְטֹרֶת שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁהוּא בְּאֹהֶל מוֹעֵד: אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה: כָּל מוֹעֲדֵי דִבּוּר שֶׁאֶקְבַּע לְךָ אֲנִי קוֹבְעָם לְאוֹתוֹ מָקוֹם:

(לז) וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַיהוָה׃

לז וּקְטֹרֶת בֻּסְמִין, דְּתַעֲבֵיד בִּדְמוּתַהּ, לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן; קֻדְשָׁא תְּהֵי לָךְ, קֳדָם יְיָ.

רש״י ◂ בְּמַתְכֻּנְתָּהּ: בְּמִנְיַן סַמְמָנֶיהָ: קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַה׳: שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂנָּה אֶלָּא לִשְׁמִי:

(לח) אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ לְהָרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃

לח גְּבַר דְּיַעֲבֵיד דִּכְוָתַהּ, לְאָרָחָא בַהּ וְיִשְׁתֵּיצֵי, מֵעַמֵּיהּ.

רש״י ◂ לְהָרִיחַ בָּהּ: אֲבָל עוֹשֶׂה אַתָּה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ מִשֶּׁלְּךָ כְּדֵי לְמָסְרָהּ לַצִּבּוּר:

לא (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

א וּמַלֵּיל יְיָ, עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה׃

ב חֲזִי, דְּרַבֵּיתִי בְשׁוּם, בְּצַלְאֵל בַּר אוּרִי בַר חוּר, לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה.

רש״י ◂ קָרָאתִי בְשֵׁם: לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתִּי אֶת בְּצַלְאֵל:

(ג) וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה׃

ג וְאַשְׁלֵימִית עִמֵּיהּ, רוּחַ מִן קֳדָם יְיָ, בְּחָכְמָא וּבְסֻכְלְתָנוּ וּבְמַדַּע, וּבְכָל עֲבִידָא.

רש״י ◂ בְּחָכְמָה: מַה שֶּׁאָדָם שׁוֹמֵעַ דְּבָרִים מֵאֲחֵרִים וְלָמֵד: וּבִתְבוּנָה: מֵבִין דָּבָר מִלִּבּוֹ מִתּוֹךְ דְּבָרִים שֶׁלָּמַד: וּבְדַעַת: רוּחַ הַקֹּדֶשׁ:

(ד) לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃

ד לְאַלָּפָא, אֻמָּנָן לְמֶעְבַּד בְּדַהֲבָא וּבְכַסְפָּא, וּבִנְחָשָׁא.

רש״י ◂ לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת: אֲרִיגַת מַעֲשֵׂה חוֹשֵׁב:

(ה) וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה׃

ה וּבְאֻמָּנוּת אֶבֶן טָבָא לְאַשְׁלָמָא, וּבְנַגָּרוּת אָעָא; לְמֶעְבַּד, בְּכָל עֲבִידָא.

רש״י ◂ וּבַחֲרֹשֶׁת: לְשׁוֹן אוּמָנוּת כְּמוֹ חָרָשׁ חָכָם וְאוּנְקְלוֹס פֵּרֵשׁ וְשִׁנָּה בְּפֵרוּשָׁן שֶׁאוּמַן אֲבָנִים קָרוּי אוּמָן וְחָרָשׁ עֵץ קָרוּי נַגָּר: לְמַלֹּאת: לְהוֹשִׁיבָהּ בְּמִשְׁבְּצוֹת שֶׁלָּהּ בִּמְלוּאָהּ לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁבֶּצֶת לְמִדַּת מוֹשַׁב הָאֶבֶן וְעָבְיָהּ:

(ו) וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְעָשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ׃

ו וַאֲנָא הָא יְהָבִית עִמֵּיהּ, יָת אָהֳלִיאָב בַּר אֲחִיסָמָךְ לְשִׁבְטָא דְדָן, וּבְלִבָּא כָּל חַכִּימֵי לִבָּא, יְהָבִית חָכְמְתָא; וְיַעְבְּדוּן, יָת כָּל דְּפַקֵּידְתָּךְ.

רש״י ◂ וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב וְגוֹ׳: וְעוֹד שְׁאָר חַכְמֵי לֵב שֶׁבָּכֶם וְכָל אֲשֶׁר נָתַתִּי בּוֹ חָכְמָה וְעָשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ:

(ז) אֵת | אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֵת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃

ז יָת מַשְׁכַּן זִמְנָא, וְיָת אֲרוֹנָא לְסָהֲדוּתָא, וְיָת כַּפֻּרְתָּא, דַּעֲלוֹהִי; וְיָת, כָּל מָנֵי מַשְׁכְּנָא.

רש״י ◂ וְאֶת הָאָרוֹן לָעֵדוּת: לְצוֹרֶךְ לוּחוֹת הָעֵדוּת:

(ח) וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃

ח וְיָת פָּתוּרָא, וְיָת מָנוֹהִי, וְיָת מְנָרְתָא דָכִיתָא, וְיָת כָּל מָנַהָא; וְיָת, מַדְבְּחָא דִקְטֹרֶת בֻּסְמַיָּא.

רש״י ◂ הַטְּהוֹרָה: עַל שֵׁם זָהָב טָהוֹר:

(ט) וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ׃

ט וְיָת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא, וְיָת כָּל מָנוֹהִי; וְיָת כִּיּוֹרָא, וְיָת בְּסִיסֵיהּ.

(י) וְאֵת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃

י וְיָת, לְבוּשֵׁי שִׁמּוּשָׁא; וְיָת לְבוּשֵׁי קֻדְשָׁא לְאַהֲרֹן כַּהֲנָא, וְיָת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי לְשַׁמָּשָׁא.

רש״י ◂ וְאֶת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד: אוֹמֵר אֲנִי לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא שֶׁא״א לוֹמַר שֶׁבְּבִגְדֵי כְהוּנָּה מְדַבֵּר לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלָם וְאֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן אֶלָּא אֵלּוּ בִּגְדֵי הַשְּׂרָד הֵם בִּגְדֵי הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי הָאֲמוּרִים בְּפָרָשַׁת מַסָּעוֹת וְנָתְנוּ עָלָיו בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְנָתְנוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן וְנָתְנוּ עֲלֵיהֶם בֶּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי. וְנִרְאִין דְּבָרַי שֶׁנֶּאֱמַר וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִגְדֵי שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא הֻזְכַּר שֵׁשׁ עִמָּהֶם וְאִם בְּבִגְדֵי כְהוּנָּה מְדַבֵּר לֹא מָצִינוּ בְּאֶחָד מֵהֶם אַרְגָּמָן אוֹ תוֹלַעַת שָׁנִי בְּלֹא שֵׁשׁ: בִּגְדֵי הַשְּׂרָד: י״מ לְשׁוֹן עֲבוֹדָה וְשֵׁירוּת כְּתַרְגּוּמוֹ לְבוּשֵׁי שִׁמּוּשָׁא וְאֵין לוֹ דִּמְיוֹן בַּמִּקְרָא וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי כְּתַרְגּוּם שֶׁל קְלָעִים וְתַרְגּוּם שֶׁל מִכְבַּר שֶׁהָיוּ אֲרוּגִים בְּמַחַט עֲשׂוּיִים נְקָבִים נְקָבִים לְצִידֵּי״ן בלע״ז (שלינווערק)

(יא) וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ׃

יא וְיָת מִשְׁחָא דִרְבוּתָא וְיָת קְטֹרֶת בֻּסְמַיָּא, לְקֻדְשָׁא: כְּכֹל דְּפַקֵּידְתָּךְ, יַעְבְּדוּן.

רש״י ◂ וְאֶת קְטוֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ: לְצוֹרֶךְ הַקְטָרַת הַהֵיכָל שֶׁהוּא קֹדֶשׁ:

(יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

יב וַאֲמַר יְיָ, לְמֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יג) וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃

יג וְאַתְּ מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְמֵימַר, בְּרַם יָת יוֹמֵי שַׁבְּיָא דִילִי, תִּטְּרוּן: אֲרֵי אָת הִיא בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן, לְדָרֵיכוֹן לְמִדַּע, אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁכוֹן.

רש״י ◂ וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַתָּה אַעַ״פ שֶׁהִפְקַדְתִּיךָ לְצַוּוֹתָם עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן אַל יֵקַל בְּעֵינֶיךָ לִדְחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִפְּנֵי אוֹתָהּ מְלָאכָה: אַךְ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמוֹרוּ: אַף עַל פִּי שֶׁתִּהְיוּ רוֹדְפִין וּזְרִיזִין בִּזְרִיזוּת הַמְּלָאכָה שַׁבָּת אַל תִּדָּחֶה מִפָּנֶיהָ כָּל אַכִּין וְרַקִּין מִעוּטִין לְמַעֵט שַׁבָּת מִמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן: כִּי אוֹת הִיא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם: אוֹת גְּדוֹלָה הִיא בֵּינֵינוּ שֶׁבְּחַרְתִּי בָכֶם בְּהַנְחִילִי לָכֶם אֶת יוֹם מְנוּחָתִי לִמְנוּחָה: לָדַעַת: הָאוּמוֹת בָּהּ כִּי אֲנִי ה׳ מְקַדִּשְׁכֶם:

(יד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃

יד וְתִטְּרוּן, יָת שַׁבְּתָא, אֲרֵי קֻדְשָׁא הִיא, לְכוֹן; דְּיַחֲלִנַּהּ, אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל אֲרֵי כָּל דְּיַעֲבֵיד בַּהּ עֲבִידְתָּא, וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמֵּיהּ.

רש״י ◂ מוֹת יוּמָת: אִם יֵשׁ עֵדִים וְהַתְרָאָה: וְנִכְרְתָה: בְּלֹא הַתְרָאָה: מְחַלְלֶיהָ: הַנּוֹהֵג בָּהּ חוֹל בִּקְדֻשָּׁתָהּ:

(טו) שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת׃

טו שִׁתָּא יוֹמִין, תִּתְעֲבֵיד עֲבִידְתָּא, וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבָּא שַׁבְּתָא קֻדְשָׁא, קֳדָם יְיָ; כָּל דְּיַעֲבֵיד עֲבִידְתָּא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל.

רש״י ◂ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן: מְנוּחַת מַרְגּוֹעַ וְלֹא מְנוּחַת עֲרַאי: שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן: לְכָךְ כְּפָלוֹ הַכָּתוּב לוֹמַר שֶׁאָסוּר בְּכָל מְלָאכָה אֲפִ׳ אוֹכֶל נֶפֶשׁ וְכֵן יוֹה״כ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא לָכֶם אָסוּר בְּכָל מְלָאכָה אֲבָל יוֹם טוֹב לֹא נֶאֱמַר בּוֹ כִּי״א בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן אֲסוּרִים בְּכָל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה וּמֻתָּרִים בִּמְלֶאכֶת אוֹכֶל נֶפֶשׁ: קֹדֶשׁ לַה׳: שְׁמִירַת קְדֻשָּׁתָהּ לִשְׁמִי וּבְמִצְוֹתַי:

(טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃

טז וְיִטְּרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יָת שַׁבְּתָא, לְמֶעְבַּד יָת שַׁבְּתָא לְדָרֵיהוֹן, קְיָם עָלַם.

(יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

יז בֵּין מֵימְרִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָת הִיא, לְעָלַם: אֲרֵי שִׁתָּא יוֹמִין, עֲבַד יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא, וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, שְׁבַת וְנָח.

רש״י ◂ וַיִּנָּפַשׁ: כְּתַרְגּוּמוֹ וְנָח וְכָל לְשׁוֹן נוֹפֵשׁ הוּא לְשׁוֹן נֶפֶשׁ שֶׁמֵּשִׁיב נַפְשׁוֹ וּנְשִׁימָתוֹ בְּהַרְגִּיעוֹ מִטּוֹרַח הַמְּלָאכָה וּמִי שֶׁכָּתוּב בּוֹ לֹא יִיעַף וְלֹא יִיגָע וְכָל פָּעֳלוֹ בְּמַאֲמָר הִכְתִּיב מְנוּחָה לְעַצְמוֹ לְשַׁבֵּר הָאֹזֶן מַה שֶּׁהִיא יְכוֹלָה לִשְׁמוֹעַ: